

تحلیل فضایی معماری معبد آناهیتا کنگاور

علی اکبر حیدری

^۱ استادیار دانشگاه هنر

تاریخ پذیرش: ۹۱/۳/۱۸

تاریخ دریافت: ۹۰/۱۲/۲۵

چکیده

معبد آناهیتا در کنگاور بزرگ‌ترین تک‌بنای سنگی ایران است. سنگ بنای نخستین این معبد در عصر هخامنشیان نهاده شد. در دوران‌های بعد ساخت آن ادامه یافت و در دوره ساسانیان تکمیل گردید و به نحو احسن مورد بهره‌برداری قرار گرفت. بر اساس شواهد تاریخی، این معبد آتشکده‌ای برای ارج نهادن به مقام الهه آب (آناهیتا) بود. این بنا پس از ورود اسلام دست‌خوش تغییرات بسیاری شد که پاره‌ای از آن‌ها طبیعی یا انسانی بوده‌اند. آنچه از بازمانده‌های این بنا پس از سوانح طبیعی و یا تخریب‌های انسانی سهوی و یا عمدی، امروزه در اختیار است، به طور دقیق نمی‌تواند فضای معماری و کالبدی واقعی آن را آشکار نماید. پژوهشگران حتی در تاریخ ساخت و نوع کاربری آن نیز اختلاف نظر دارند. پژوهش‌هایی که تا به امروز در مورد این بنای عظیم انجام گردیده، هیچ‌یک به طور خاص به معماری معبد آناهیتا با تأکید بر چگونگی فضای آن پرداخته است. قریب به اتفاق این پژوهش‌ها به تحلیل یافته‌های باستان‌شناسی بسنده و اکتفا کرده‌اند. با تحقیقی که توسط نگارندگان انجام گرفت، اطلاعات جدید و ارزش‌مندی درباره چگونگی معماری معبد آناهیتا به دست آمد. بعضی از کاوشگران سعی در ارائه تصاویر و نقشه‌های خیالی و نه چندان دقیق از طرح معماری - سازه‌ای بنای اولیه معبد داشته‌اند که برخی از آن‌ها در این مقاله مورد بحث قرار گرفته است. این مقاله به تحلیل فضای معماری معبد آناهیتا کنگاور پرداخته است. توصیف مورخان و سیاحان شرقی و غربی از بنای معبد آناهیتا، ارائه نظر خبرگان و صاحب‌نظران معمار درباره سبک معماری آن، ویژگی‌های معماری ایران در معبد آناهیتا، یافته‌های مرتبط با معماری بنا که در کاوش‌های باستان‌شناسی به دست آمده، مجموعه اطلاعاتی است که به آن‌ها پرداخته شده است. در پایان، بر اساس ویژگی‌های معماری ایرانی، تحلیلی بر کلیه اطلاعات معمارانه بنای معبد آناهیتا با تأکید بر تحلیل فضای معماری بنا انجام گرفته است، که تا حدی بر هویت معماری این بنا دلالت دارد.

واژگان کلیدی: معبد آناهیتا، کنگاور، معماری ایرانی، معماری پارتی، معماری پیش از اسلام.

An Analysis on Architectural Space of Anahita Temple Kangavar

Ali Akbaar Heidari

assistant professor at Tehran University of Art

Abstract:

Anahita temple (located in Kangavar) is Iran's biggest stone building which some parts of it were first built in the Achaemenian period and then finished bit by bit all the way through to the Sassanian period. According to historical evidence, this temple was an altar for paying respect to the eminence goddess of water, "Anahita". This building has changed a lot through time (natural or man-made causes), specially after Islam. What is left of this building after all the damage that has been done to it through time, can't really tell us anything about its true history and architectural/skeletal identity? Researchers even disagree on its building date and usage.

Researches that have been done on this particular building, never indicated anything about its true architecture and identity, they all looked at the subject from its archeological aspect and what was left of it. With the researches done on this building by the writers, new and very important information on the temple's architecture have been discovered. (Former researchers have established fictional pictures or plans of how the real architecture was, some of which is shown in this article).

The authors of this article are after finding the temple's true Persian identity through an architectural analysis. The descriptions given by eastern and western historian and sailors from the temple, professionals' ideas and researches about the style of architecture used, Persian properties of the temple, archeological information on the architecture of this temple, and the important aspects of other architectures are some of the information discussed in this article.

In the end an analysis has been done according to the Persian of the architecture of the temple, revealing the buildings' true identity.

Keywords: Anahita Temple Kangavar, Iranian architecture, Sasanian Architecture, Parthian Architecture, Pre-Islamic architecture.